

Aan Minister

nota

Resultaten evaluaties Waterwet, subsidieregeling HWBP
en herijking HWBP

TER BESLISSING

Datum

16 december 2024

Onze referentie

IENW/BSK-2024/363913

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Waterveiligheid

Beslistermijn

Uiterlijk 30-12-2024

Bijlage(n)

2 Kamerbrieven
9 bijlagen (rapporten)

Aanleiding

Wettelijk is afgesproken dat iedere twaalf jaar wordt bezien of aanpassing van de normering voor de primaire waterkeringen nodig is. Dit keer loopt deze evaluatie mee met de wetsevaluatie van een aantal bepalingen uit de Waterwet. De resultaten van deze evaluatie kunnen aan de Staten-Generaal worden aangeboden.

Parallel met deze wetsevaluatie diende dit jaar ook de subsidieregeling Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) te worden geëvalueerd. En tenslotte heeft uw voorganger vorig jaar toegezegd een aangescherpte inschatting te leveren voor de versterkingsopgave in het HWBP tot 2050. Dit is tevens aangekondigd in het Regeerprogramma. Met bijgaande brieven geeft u daar invulling aan.

De evaluaties zijn in afstemming met de bestuurlijke partners tot stand gekomen en de laatste afstemming heeft plaatsgevonden in het Bestuurlijk Overleg Water op 11 december 2024.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgevoegde Kamerbrieven (aan TK en EK), deze te ondertekenen en inclusief de onderliggende rapporten (bijlagen 1-9) te laten verzenden.

Kernpunten

In de evaluaties is gekeken naar de actuele beelden bij de aannames onder de waterveiligheidsnormen voor primaire keringen en naar de werking van het stelsel van de waterveiligheidsbepalingen in de wet en de subsidieregeling HWBP.

De belangrijkste punten uit de brief zijn:

- Evaluatie normering Waterwet: de uitkomsten laten zien dat (zoals destijds beoogd) verreweg de meeste normen robuust zijn, maar dat er *inhoudelijk* wel aanleiding is om voor de Wadden, Limburg en enkele losse dijktrajecten het gesprek aan te gaan over normaanpassing. Er worden met deze brief nog geen besluiten genomen. IenW gaat met betrokken partijen in gesprek om in 2025 tot afstemming en afspraken te komen.
- Evaluaties Waterwet en subsidieregeling HWBP: conclusie is dat het (wettelijk) systeem werkt, maar dat we als HWBP-alliantie moeten werken aan scherper sturen op doelmatigheid. Het gaat dan o.a. om beter borgen dat

waterschappen hun 10% projectgebonden eigen bijdrage betalen, dat we beter (centraler) gaan sturen op risico's, en scherper (centraler) gaan toetsen op projecten. Aanpassing van de wettelijke en/of financiële kaders en/of aanpak in de uitvoering zijn daarvoor denkbaar. In de brief staan denkrichtingen op basis van de evaluaties en IenW werkt dit met alliantiepartners verder uit in de herijking van het HWBP.

- Herijking HWBP (tot 2050): uit de recent afgeronde expertgesprekken met waterschappen blijkt dat de verwachte opgave tot 2050 van ca. 2.000 km (inschatting in 2023) naar ca. 1.400 km kan worden bijgesteld. De verwachte kosten liggen nu tussen ca. €14-23 mld. Ten opzichte van de beschikbare ca. €12 mld wordt hiermee tot 2050 een tekort verwacht. De opgave wordt voortdurend verder aangescherpt. Verder wordt in de brief aangegeven dat we, conform het Regeerprogramma, eind 2025 willen komen tot nieuwe bestuurlijke en financiële afspraken over het HWBP.
- Financiële knelpunten periode 2030-2036: bij de al geprogrammeerde projecten in deze periode ontstaat er een concreet knelpunt van €2,5 mld., met name doordat lopende projecten veel duurder zijn geworden. Waterschappen hebben €1,25 mld. extra beschikbaar gesteld. IenW weegt de mogelijkheden voor dekking van het rijksdeel mee in het reguliere begrotingsproces en de daarmee samenhangende politieke besluitvorming. Daarin wordt ook de aangenomen motie Grinwis c.s. meegenomen, waarin de regering wordt verzocht om prioriteit te geven aan waterveiligheid in de investeringsruimte van het Deltafonds. Besluiten zijn voor IenW onlosmakelijk verbonden met afspraken over de sturing en voortgang van het HWBP. IenW wil hierover eind 2025 afspraken maken in samenhang met de herijking van het HWBP.

Krachtenveld

- *Waterschappen*: de rapporten en de Kamerbrief zijn uitgebreid afgestemd met waterschappen en het Programmabestuur HWBP. Waterschappen zien nog aandachtspunten bij de verdere gesprekken en uitwerking.
- *IPO*: op basis van de eerdere afstemming vraagt het IPO aandacht voor zorgvuldige gesprekken over de normen en bijbehorende bestuurlijke aspecten.
- *Burgers/bedrijven*: voor burgers en bedrijven is het van belang dat het afgesproken landelijke basisbeschermingsniveau geborgd zal blijven bij een doelmatige versterking van primaire keringen.

Juridisch kader

De onderzoeken met betrekking tot de evaluatie van enkele bepalingen van de Waterwet zijn uitgezet voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Per 1 januari 2024 zijn, met uitzondering van de financiële bepalingen die zijn achtergebleven in de Waterwet, de overige te evalueren bepalingen overgegaan naar de Omgevingswet. Zo vindt bijvoorbeeld de normering van de primaire waterkeringen voortaan plaats door middel van omgevingswaarden op grond van de Omgevingswet.

In de evaluatieonderzoeken is uitgegaan van de Waterwet (oud) en is niet ingegaan op de huidige bepalingen in de Omgevingswet, die overigens beleidsneutraal zijn omgezet. Vanwege de integraliteit en continuïteit is er voor gekozen om voor alle bepalingen de onderzoeksresultaten van de evaluatie aan de Staten-Generaal te sturen. Zo zal de evaluatie van de normering van

Datum

16 december 2024

Onze referentie

IENW/BSK-2024/363913

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Waterveiligheid

Aan

Minister

Bijlage(n)

2 Kamerbrieven
9 bijlagen (rapporten)

waterkeringen onderdeel gaan uitmaken van de evaluatie van de Omgevingswet, waarbij dan gebruik kan worden gemaakt van deze inzichten.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Kamerbrief (TK) "Resultaten evaluaties Waterwet, subsidieregeling HWBP en herijking HWBP"	<u>Ter ondertekening</u> : kamerbrief voor Tweede Kamer met uitkomsten van uitgevoerde evaluaties en vervolg
03	Kamerbrief (EK) "Resultaten evaluaties Waterwet, subsidieregeling HWBP en herijking HWBP"	<u>Ter ondertekening</u> : kamerbrief voor Eerste Kamer met uitkomsten van uitgevoerde evaluaties en vervolg
Bijlage 1	Rapportage "Aandachtspuntenlijst normering voorliggende keringen"	<u>Meesturen met de kamerbrief</u> : analyse door Deltares van normering van voorliggende keringen
Bijlage 2	Rapportage "Veranderingen in inzichten en gegevens gerelateerd aan de normering"	<u>Meesturen met de kamerbrief</u> : analyse door Deltares van veranderingen in aannames bij normen i.r.t. dijktrajecten
Bijlage 3	Rapportage "Evaluatie wijzigingen t.a.v. waterveiligheid in de waterwet in 2014 en 2017"	<u>Meesturen met de kamerbrief</u> : evaluatie door Decisio/Twijnstra Gudde/Sweco van werking van de waterwet
Bijlage 4	Rapportage "Regeling subsidies hoogwaterbescherming 2014"	<u>Meesturen met de kamerbrief</u> : evaluatie door Decisio/Twijnstra Gudde/Sweco van werking subsidieregeling HWBP
Bijlage 5	Notitie "Effect extra kosten HWBP en PGEB op lastendruk waterschappen"	<u>Meesturen met de kamerbrief</u> : analyse door Decisio van verandering lastendruk waterschappen bij eventuele verlaging PGEB van 10% naar 5%
Bijlage 6	Rapportage "Opgave- en ontwikkelbehoeftegesprekken, deel 1"	<u>Meesturen met de kamerbrief</u> : analyse van de aangescherpte opgave in kilometers en kosten van HWBP tot 2050

Datum

16 december 2024

Onze referentie

IENW/BSK-2024/363913

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren en Zee
Waterveiligheid

Aan

Minister

Bijlage(n)

2 Kamerbrieven
9 bijlagen (rapporten)

Bijlage 7	Rapportage "Opgave- en ontwikkelbehoeftegesprekken, deel 2"	<u>Meesturen met de kamerbrief:</u> analyse van de aangescherpte opgave in kilometers en kosten van HWBP tot 2050
Bijlage 8	Rapportage "Berekening bandbreedte prognoses dijkversterkingsopgave"	<u>Meesturen met de kamerbrief:</u> analyse van Horvat met een statistisch geborgde bepaling van de HWBP-kosten tot 2050.
Bijlage 9	Rapportage "Omvang versterkingsopgave"	<u>Meesturen met de kamerbrief:</u> advies van het Expertise-netwerk Waterveiligheid (ENW) als validatie van opgave- en ontwikkelbehoeftegesprekken

Datum

16 december 2024

Onze referentie

IENW/BSK-2024/363913

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Waterveiligheid

Aan

Minister

Bijlage(n)

2 Kamerbrieven
9 bijlagen (rapporten)